

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentum super Cantica canticorum

Gregor <I., Papst>

[Basel], 13. März 1496

Prefatio beati Gregorii pape super Cantica canticorum feliciter incipit.
Prologus

[urn:nbn:de:bsz:31-313445](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-313445)

7 **P**refatio super Cantica canticorum

Prefatio beati Gregorij pa-
pe super Cantica canticorum fel-
citer incipit. **P**rologus.

Quia si ceco si longe a deo
posito cordi sermo diuini
voce ppria: ac voce diuina
loqueret: non caperet.
Per quedam signata mi-
sericorditer monet et reuo-
cat: et per res notas latenter ei amorē rex
non notari vel sic insinuat. Per hoc enim
quod non horret cogniti: intelligit quoddam
incogniti. Rebus notis allegorie cofici-
unt: et in sententias diuinas vertunt: ut
dum recognoscimus sensu exteriora: intelle-
ctu perueniamus ad interiora. Hinc est quod
in libro hoc qui canticum canticorum inscribitur:
amoris quasi corporis verba ponuntur:
ut a torpore suo anima: per sermones con-
suetos discussa recalcascit: et per verba amo-
ris qui infra est: excitet ad amorē qui su-
pra est. Dominant enim hic oscula: vbera:
genes: femora. Abi non irridenda est sacra
descriptio: sed consideranda misericordia
dei. In hoc etiam amplior: quia dum membra
corporis nominat: sic ad amorē nos vocat.
Notemus quidem quod mirabiliter: quod mi-
sericorditer nobiscum operatur: qui ut nos ad
amplexus sacri amoris accendat: versus ad
turpis amoris nostri vbera se inclinat. Sed
vnde se loquendo humiliat: inde nos intel-
lectu exaltat: quod ex sermonibus huius amo-
ris discimus: qua virtute in diuinitatis
amore ferueamus. Hic etiam solerter intue-
dum est: ne cum exteriora audimus: ad exte-
riora sentienda remaneamus: et machina que
ponitur ut leuet: ipsa magis opprimat: et ag-
grauet. Debemus in verbis exterioribus
corporeis quicquid interiorius est querere: et
loquētes de his extra corpus fieri debe-
mus: ad nuptias sponsi et sponse cum intel-
lectu charitatis: id est cum veste nuptiali ve-
nire: ne si ista careamus: ab hoc conuiuio
in exteriores tenebras. id est in cecitate igno-
rantie repellamur. Debemus per verba

passiois transire ad virtutē impassibilitatis.
Littera enim occidit: spiritus viuificat.
Sicut enim palea frumentum sic et littera tes-
tat spiritum. Sed quia iumentorum est palea:
solum hominum frumentis vesceat: qui humana
ratio vris paleas obijciat: frumenta spiri-
tus edere disponat. Humane conuersatio-
nis verba audientes: quasi extra humanita-
tē esse debemus: ne si humaniter que dum au-
diuimus capiamus: nihil diuinitatis de his sen-
tire possimus. Qui enim deum sequitur imita-
ri debet quotidie resurrectionem suam: ut si-
cut tunc nihil passibile habuit in corde: ut
secundum interiorē hominē iam noua creatu-
ra sit: sic ita quicquid vetustum sonuerit cal-
cet: et in verbis veteribus solā vini nouita-
tis inquirat. **C**anticum dēdum est: quod liber hic
non Canticum: sed canticorum canticum dicitur.
Tanto est enim omnibus canticis sublimius:
quāto in nuptiis sublimioris festiuitatis
offerit. Hic notandum est: quia quādo vult
timeri dominum: quādo vult honorari pas-
tre: quādo amari: sponsum se nosat dominus.
Attende ordinē. Et timore enim honor: ex
honore solet pcedere amor. Hec vacat a
mysterio: quod liber hic ternus ponitur in ope-
ribus salomonis. Post puerbia enim eccle-
siastes: post ecclesiastes canticum canticorum:
non casu: sed plena ratioe posuit. In puer-
bijs moralis vita exprimitur: cum dicitur: Au-
di fili mi sapientiā. In ecclesiaste natura-
lis: vbi finis omnium consideratur: cum dicitur: Vanitas
vanitatum et omnia vanitas. In canti-
co vero canticorum contemplatiua vita exprimitur:
dum in eo ipse dominus aduentus et
aspectus desideratur: cum sponse voce dicitur:
Oscule me osculo oris sui. Quia ergo
naturalis ad considerationē non perducitur:
nisi prius moralitas teneatur: recte post
prouerbia ecclesiastes ponitur. Et quia sus-
perna contemplatio non conspicitur: nisi plus
hec infra labentia despiciatur: recte post
ecclesiastes canticum canticorum ponitur. Prius
quippe est mores componere: post modum
omnia que sunt tanquam non sint considerare.
Postea munda acie superna et interna con-
spicere. Pos ergo librorum gradus quod quan-
b ij

dam ad contemplationē dei scalam fecit: ut dum primū in seculo bene gerunt honesta: postmodū etiam honesta secularis spiciant: ad extremū vero dei intima conspiciant. Sic autē generaliter ex voce sancte ecclesie aduentus domini in hoc opere prestolatur: ut etiam specialiter vnaqueque anima ingressum dei ad cor suū tanquā adiuturū sponsi in thalamū aspiciat. Itaque in ecclesia diu prestolans aduentū domini diu sitiens fontem vite: quomodo oportet videre presentiam sponsi sui: quomodo desideret dicat.

Explicit prologus.

Expositio beati Gregorij pape super Cantica canticorum feliciter incipit. Capitulum. I

Osculet me osculo oris sui. Os sponsi inspiratio xpi. Osculum oris: dulcis amor inspirationis. Dicit ergo sponsa desiderio estuans: et in amplexu sponsi sui

inardescens. Osculet me osculo oris sui. Sic si diceret: Ille quē super omnia immo solū diligo: veniat qui dulcedie sue inspirationis me tangat: quia cū eius osculum sentio: subita imitatioe me derelinquo: et in eius similitudinē illico liquefacta trāsformor. Fastidit quippe sancta mens omnia que corpus sentit: et in illa spiritualia tota trāsmutari cōcupiscit. Et dū ista obstrepent: in illa fugit: seque abscondere ne hec sentiat: appetit. Ideoque osculū sponsi querit: quia si illa gratissimi amoris vinculo hic non trahit. Hec vi sue molestissime grauedinis detēta: quomodo se ad illum cōferat omnino nō inuenit. Sed prius xps anxiatē eius sentiens: amore dīlgens: votū exaudiens: osculū porrigit: et

ne desiderio laefecat: gustu sue suauitatis lenit: et dū suam presentiam exhibet: eam ad matius dilectiois osculū accendit. Unde hec illū sentiens ad eū se cōuertit: et quem presentē habet: mox gauēdens voce mutata alloquitur: et dicit:

Quia meliora sunt vbera tua vino flagrantia vnguentis optimis.] Vbera christi: dilectio dei et proximi. Ex his vberibus sponsam suam lacte pietatis nutrit: et inter temptationū turbines his etiā fouet: et nutrit: et ut persistat reficit. Quid autē per vinū: nisi cura temporalis exprimit? In qua mens secularis cuiuslibet inebriat: ut ad inuisibilia cognoscenda aut ex toto: aut pene insensibilis reddatur. Sed vbera sponsi vino meliora existunt: quia illud necat: hec nutrit. Illud oculos mētis turbat: hec acuit. Et illud apostorare facit etiā sapientes: hec ipsos ideos: utque sapientissimos facit. Que quot vicibus sponsa cū dilectiois vbertate fugit: tot sentētias sapientie in ventre memorie trahit. Charitas enim sancta cor pacificat: mentē in temptatioibus roborat: et ut sedes sapientie sit anīa iusti: quietē tribuit: et locū preparat. Hec vbera vbera vngentis optimis flagrant: quia odore suauitatis per sapientie verba: et sanctitatis exempla seculū portauit. Quicūque enim sancta charitate per gratiā dei se reficit: is spiritualiū donorum et odorem et suauitatem sentit. Quorum bonorum vbertate proximorum quosque ad interiora gustāda seculū trahit: et ut in amorem diuinū conualescat: istis vberibus nutrit.

Oleū effusum nomen tuū.] Nomen sponsi xpus est. Sed nomen sponsi quasi oleū effundit: quia quicūque nomine xpiano in veritate censent: charitate sancta affluunt: quia molliunt: et ut flammam ex emploz emittant: eadē charitate suffundunt. Hac charitate in amore ipsius xpi vehemētius accendunt: et ab ipso accipiunt: quo ei amplius inbereat: quo perfundunt. Hinc est quod sequitur.